

ЗАМАН

Газета издаётся на балкарском языке с 1924 года

Интернет-версия: gazeta.zamankbr.ru[gazeta_zaman](https://www.instagram.com/gazeta_zaman)КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ
ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА
КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы К.В. Коковну Жол мюлкде ишлегенлени кюню бла АЛГЫШЛАУ

Хурметли шухла!

Къабарты-Малкъарны жол мюлкюнде ишлегенлени эмда аны ветеранларын профессионал байрамлары бла жюрегимден кызыу алгышлайма.

Жол комплекс республиканы транспорт системасыны баш мағаналы, мурдорлу кесеклеринден бириди. Жолла не къадар тынгылы, къоркъуусуз болсала, экономиканы айнытырға, социал жумушлары тамамларға ол къадар тынды. Аны къой, адамлары жашау ырахатлыклары ма алаға кере болады.

Арт жылда «Къоркъуусуз эмда тынгылы автомобиль жолла» миллет проектни себеплиги бла республикада федерал, регион эмда жер-

жерли жоллары иглендириу жаны бла кеп иш этиледи. Сизни профессионал усталыгыгызыны, иш келлюлюгюзню эмда жигер урунганыгызыны хайырындан жоллары кырулушлары, транспорт инфраструктура иглене барады.

Ишигиз тынгылы болур ючюн усталыгыгызыны, кюч-къарыуугузну да аямай урунганыгызы ючюн сизге уллу ыспас этеме.

Жол мюлкде ишлегенлени кюню бла байламлы алгыш эте, сизге кийик саулу къ эмда жашау ырахатлык тежейме. Тууган Къабарты-Малкъарыбызға хайырлы ишигизде жангы жетишимлеге жетеригизни сюгеними билдиреме.

Къабарты-Малкъар Республиканы кырал саугьалары бла саугьалауну юсюнден

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны УКАЗЫ

Бийик усталыклары болган специалистлени хазырлауда жетишимле болдурганлары эмда кеп жыллары бет жарыкылы урунганлары ючюн бийик билим берген «В.М. Коков атлы Къабарты-Малкъар кырал аграр университет» федерал кырал бюджет учрежденияда ишлегенлени бу къауумун саугьаларға:

Къабарты-Малкъар Республиканы Сыйлы грамотасы бла

ФИАПШЕВ Амур Григорьевични – «Предприятиялары энергия бла жалчытыу» кафедраны таматасын;

сыйлы атла атарға:

«Къабарты-Малкъар Республиканы илмусуну сыйлы къуллукъчусу»

КАЗАНЧЕВ Сафарби Чановичге – «Зоотехния эмда ветеринар-санитар экспертиза» кафедраны профессорна

МАГОМЕДОВ Камалудинге – окъутуу-производство комплексни директорна,

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы

Нальчик шахар, 2021 жылны 11 октябри, №112-УГ

«Агрономия» кафедраны директорна **МОДЕБАДЗЕ Нодари Парменовичге** – «Экономика» кафедраны профессорна,

«Къабарты-Малкъар Республиканы сыйлы журналисти»

ГЕРАНДОКОВА Вера Зачевнаға – рекламabasма бөлүмю редакторна,

«Къабарты-Малкъар Республиканы билим беруюню сыйлы къуллукъчусу»

ТЕММОЛАНЫ Светлана Анатольевнаға – «Бийик математика бла информатика» кафедраны доцентине

ХАСАНОВ Мусса Магомедовичге – «Жерни жарашдырыу эмда тепдирилмеген ырысыгға экспертиза этиу» кафедраны доцентине,

«Къабарты-Малкъар Республиканы сыйлы юристи»

АШХОТОВА Мадина Руслановнаға – право эмда кадрла бла жалчытыу управленияны таматасын.

К. КОКОВ

Ыспас этиуну юсюнден

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны БУЙРУГЪУ

Бийик усталыклары болган специалистлени хазырлауда жетишимле болдурганлары эмда кеп жыллары бет жарыкылы урунганлары ючюн бийик билим берген «В.М. Коков атлы Къабарты-Малкъар кырал аграр университет»

федерал кырал бюджет учрежденияны «Агрономия» кафедрасыны доценти **ПЕРФИЛЬЕВА Надежда Ильинична** Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны ыспасына тийишли болганды.

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы

Нальчик шахар, 2021 жылны 11 октябри, №136-РГ

К. КОКОВ

ОНОУ

Коронавирус инфекцияны жайылыууна къажар магарла кючлендириледи

КъМР-ни Башчысы **Казбек Коков** республикада коронавирус инфекциядан ауругьанлары саны ёсюп барганы бла байламлы Къабарты-Малкъарны жеринде бир-бир ишлеге чек салыу мадарлары кючлендириуну юсюнден указгға къол салганды. Ол 2021 жылны 15 октябринден башлап кючюне киреди.

Документ КъМР-ни Башчысыны сайтында басмаланганды. Анда кеп адам къатышхан жыйылыулары, къууанчлары бардырыуну жоруклары тохташдырыладыла. Алай бла аллай ишлеге 50-ден артыкъ адам чакъырылмазгға, ала бир бирге жууукъ жанламазгға, бетлерине къапла салыргға изленеди. Аны бла бирге кечеги клублада, солуну къурагьан башха жерледе адам кеп

къатышхан той-оюн (дискотекала) бардырыуға чек салынады.

Ахыры 2-чи бетдеди.

18 октябрде В.М. Коков туугьаны 80 жыл топады

Бирликни белгиси болганлай къалмыкъды

В.М. Коков халкъны эсинде кыруу бизни республиканы угъай, регионну, Россей Федерацияны да бирлигин сакълауға уллу къыйын салган адамча къалмыкъды. Ол битен жашауу, ишлери бла Къабарты-Малкъарда келишиулюк, мамырлыкъ да сакъланарларына къуллукъ этгенди.

Урунуу жолун Валерий Мухамедович 1964 жылда Бахсан районну «Трудовой горец» колхозунда башлагьанды. Тёрт жылдан а Эл мюлк министрствогға кечеди. 1972-1983 жыллада Урван районда урунганды. «Лескен» совхозгға башчылыкъ этгенди. Ызы бла аны райкомну биринчи секретарына саладыла. Андан партияны обкомну биринчи секретарына кечюргендиле.

1990 жылда Валерий Мухамедович КъМАССР-ни Баш Советини председателини къуллугунда ишлеп башлагьанды. Ол кезиуде Россей Федерацияны халкъ депутаты эди. 1991 жылда кыралда эм республикада башчылары тайдырабыз деп къауггала болгьанда, Баш Советни председателини къуллугундан кеси ыразылыгы бла кетгенди. Бир кесек заманны республиканы Министрлерини Советини председателини орунбасары болуп урунганды.

1992 жылда 5 январьда президент айырыулары экинчи турунда хорлагьанды. Беш жылдан сора уа аллай айырыулада КъМР-ни башчысына экинчи кере айырылгьанды. Ол къуллукъдан 2005 жылда октябрде саулуггу осал болгьаны бла байламлы кетгенди.

Валерий Коков 1993-1995 жыллада РФ-ни Федерал Жыйылыуу Федерация Советини биринчи чакъырылыуу келечиси болгьанды. Анда халкъла аралы ишле жаны бла комитетге киргенди. 1996-2001 жыллада Федерация Советини председателини орунбасары болуп тургьанды. Октябрь Революцияны, Урунуу Къызыл Байрагыны, «Сыйлылыкъны Белгиси», Халкълары шухлуклары, Ата журтну аллында къыйыны ючюн тёртюнчю, ючюнчю эм экинчи даражалы орденле бла саугьалангьанды. Жашаудан 2005 жылда 29 октябрде кетгенди.

Коронавирус инфекцияны жайылыуна кыжау мадарла кычлендириледи

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

Адамланы кеп кыатышхан (санына чек салынып) ишлени ачык жерде – зоопаркада, паркала, тирледе санитар жорукъланы толтуруу бла бардыргыа боллукъду. Халкъ жыйылыула, уллу спорт эришуле да ма ол халда кыуралыргыа керекдиле. Битеу аллай ишлеге кыатышханланы ПЦР-тестлери болургыа, ала ауругаганларын кегрюзторге керекдиле.

Ашханаланы ишлери 23.00 сагыатдан келир кюн 06.00 сагыатха дери тохтатыладыла (ачык жерде, вокзалланы, аэропортну, отлукъ станцияланы тийрелеринде ачык жерде, дистанция амал бла ишленгени кыошмай). Сатыу-алыу аралада, сатыу-алыу-той-оюн комплексде орналган ашха-

наланы, аш-азык, сатыу-алыу объектлени тийрелеринде болган сабийле ойнаучу отоуланы ишлери да ауукъ заманнга тохтатыладыла.

Андан сора да, ЗАГС-да кыуанчлы ишлеге 20-дан артык адам (учрежденияда ишленгени кыошмай) кыатышмазгыа кереклиси тохташдырылады.

Сатыу-алыу, аш-азык, кырал эмда муниципал жумушла тындырылган объектлеге келгенлени температураларын тинтирге борчлу этиледи. Ашханалада жерлерини 50 процентинден асламы хайырланмазгыа керекди, театрлагыа, концерт заллагыа, маданият юйлеге, кинотеатрлагыа (киноталла) уа 75 процентден кеп адам жыймазгыа эмда ала бир бирден бир метрге узакъ болурча мадарла этерге тийишлиди.

Спорт эришуле кыараучула болмай эмда профилактика мадарла толтурулуп бардырылсынла (Роспотребнадзорну методика эсгертиулерине бла Россейни Спорт министерствосуну излемлерине кере бардырылган уллу эришуле бери кыошулмайдыла).

Документде айтылганыча, башында сагынылган ашханала, маданият юйле, спорт объектле ишлерин бардырыр ючюн, алагыа келгенлени (акыылбалык болмаганланы айтмай) QR-кодлары (вакцинациядан этгенлерини юсюнден сертификатлары), таза ПЦР-тестлери (72 сагыат алгыа этилген) неда ахыр алты айда коронавирусдан ауруп сау болганларына шагъатлык этген документлери болургыа керекдиле.

ПРОЕКТ

Солуу бахча элге кыууат кыошханды

Тюнене Жанхотияда «Шахар тийрени жангы мардалагыа кере иглендириу» федерал проектте эм «Жашау журтла бла шахар болум» миллет проектте кере ишленген жангы скверни кыуанчлы халда ачылыу болганды. Анга КМР-ни Правительствосуну Председатели

брусха келген туристле мында тохтап солургыа онг табарыкларын айтханды. Байзуллаланы Мусса элни жамауатыны атындан республиканы бла районну таматарына ыразылыгыын билдиргенди.

Ол кюн культура бөлүмнү келечилери бла окыуучула, жарык концерт

Мусукланы Алий, Бахсан муниципал районну администрациясыны башчысыны кыуллугун толтурган Артур Балкизов эм элни ветеран советини таматасы Байзуллаланы Мусса да кыатышхандыла.

- Быйыл миллет проектни чеклеринде республикада жамауат аслам хайырланган отуз объект тапландырыллыкыды. Жангы мардалагыа келишген быллай айбат скверде гитче, уллу да солургыа сюерикдиле, - дегенди Мусукланы Алий, элчилени алгышлай.

Артур Балкизов да, айтылган сёзлеге кыошула, социал магъаналы объектни федерал трассаны жанында орналганы бошдан болмаганын, Эл-

етдюрюп, кыараучуланы келлерин алгандыла.

Эсге сала айтсакъ, скверни кыурулушу быйылны башында башланганды. Аны узунлугу юч жүз метрге жетеди. Юсюне омак плитка салыныпды, сабийле ойнарча майданы, шинтиклери, кир-кипчик атарча орунлары, чыпынлы чыраклары да бардыла.

«Жашау журтла бла шахар болум» проектте кере Бахсан районну элдерини барысында да жамауат аслам жоклаган жерле, ол санда кеп кыатлы юйлени арбазлары да, тапландырылгандыла.

КУРДАНЛАНЫ
Сулейман.

БИЛИМ

Ана тилден – жангыртылган дерсликле

Эндиги ыйыкдан башлап биринчи класланы окыуучулары ана тилни жангыртылган дерсликле бла хайырланып окыуаллыкыдыла. Республиканы битеулю билим берген ор-

ганизацияларына биринчи класслагыа деп ана тилден бла адабиятдан 21 минг жангы дерсликле этдюрюллукдыле. Ол «Кыабарты-Малкыар Республикада билим бериуню айнытыу» регион кырал программагыа кере жарашдырылган эм басмаланган ана тилден бла адабиятдан 1-4-чю класслагыа жангы китапланы биринчи кыауумуду.

Кыабарты-Малкыарда жарашдырылган ана тилден бла адабиятдан 1-4-чю класслагыа дерсликлени проектлери быйыл апрельде Россейни Жарыкландырыу министерствосуну экспертизагыа жиберилгенди, ол жетишимли озганды. Бусагыатда окытуу-методика комплекслени федерал реестрге кыошуу ишле тамланадыла. Дерсликлени чыгарыу кезиулю боллукъду.

Андан сора да, жуукъ заманда школлагыа 5-11-чи класслагыа деп бююнлюкге дери хайырланып турган редакцияда ана тилден бла этнокультуралы билим бериу предметден 35 минг жангы китап берилликди, окыуучуланы кыолларында жюрютюлген эскиргенлени алышырча.

5-9-чу эм 10-11-чи класслагыа ана тилден бла адабиятдан эм этнокультуралы ыздада предметлен жангы тюрлю дерсликлени проектлерин хазырлау да ахырына жете турады, окытуу-методика комплектле РФ-ни Жарыкландырыу министерствосуну федерал реестрге кыошулурча экинчи жылда апрельде жиберилликдиле, андан сора ала школлагыа этдюрюллукдыле.

«Ана тилден эм этнокультура ыздада предметлен дерсликлени планнга кере жангыртылынулары барады. Юч жылгыа белгиленген программаны чеклеринде жангы окытуу-методика материалланы хазырлау, тюрлениуле, ол санда ол ызлагыа кере билим бериу программаланы тинтиу жаны бла уллу кыурау иш бардырылады», - деп белгилегенди жарыкландырыу, илму эм жаш тёлюню ишлери жаны бла министр Анзор Езаов.

Жангы окыу-методика литератураны хазырлауу кыурау-техника эм илму-методика жаны бла ишлерине КМР-ни Минпросвещениясыны Устазланы профессионал усталыкларын этдюрюп турган арасы эс беледи.

КМР-ни Башчысыны бла
Правительствосуну пресс-службасы.

Себеплик

Ырхыдан кыорууланыугыа – 45 миллион сомдан аслам

РФ-ни Правительствосу Элбрус районда кыар юзюлюуден бла ырхыладан сакъланырча

ишлени бардырыгыа 45,2 миллиондан сом берликди. Анга кере Азау таладан баш-

лап Терс-Кыолгыа дери тийишли объектле ишленирикдиле.

Быйыл 67 гектар чакълы бирде кыоруулау мадарла этилликдиле. Анга деп ахчаны асламысы – 95 проценти – федерал бюджетден берилликди.

Андан сора да, Тырныаузда жашау журтланы бла производство объектлени ырхыдан сакълар ючюн, Герхожан суда ырхы барган ызны 783 метри чакълы бири зыбыр кыалган-кыулганладан тазаланырыкыды. Анга федерал бюджетден 22,18 миллион сомдан аслам бёлюнюрюкдю.

МАГОМЕТЛАНЫ
Сулейман.

Әдебиет

Валерий Мухамедовични мен 40 жылдан аслам заманны таныганма. Къадарны буюруу бла биз университетни бошагандан сора, бир ауукъ заманны бир жерде ишлегенбиз – ол Эл мюлк министерствода, мен а – комсомолну обкомунда.

Валерий менден бир-эки жылгъа гитче болганлыкъга, кесиби тенгелча жюрютгенбиз. Бирге табийгъатда солургъа барып, шишликле къууругъанбыз, футбол ойнагъанбыз.

Арта жашау бизни бир бирден айыргъанды: Валерий Тимирязев атлы академияны аспирантурасына киргенди. Мен а жамауат-политика ишлеге саулай батылганма, республиканы комсомолуну жумушлары бла кюрешгенме. Алай бир ауукъ замандан а биз биягъы бирге болдукъ.

депутат къауум, бизде уа кеслерин жангы демократлагъа санагъанла, властьха ишлерге, борчларын толтурургъа онг бермей башлагъандыла.

Кюн сайын митингле бардырылып, тынчлыкълы жашау бузулгъанды. Бизни танышларыбыз, шухларыбыз окъуна, партиядан, советледен кеп игилик кѳргенлерин унутуп, КПСС-ге къажай тургъандыла. Власть этген кемчилликени, жангылычланы семиртип, бизни аманлагъандыла, кирлегендиле. Не букъдурлугъу барды, биз быллай къажай улукъгъа хазыр туююл эдик, бек алгъа уа психология жаны бла. Халкъларыбызны тѳрелери, миллет энчиликлери унутулмазлыкъларына, бет этиллигине ышанып тура эдик. Алай кеслерин демократлагъа санагъанла уа ала жанлы болганланы власть ючюн кюрешигиз

Ўтюрлюзю бла айырмалы болгъан, битеу миллет хурмет этген башчы

Кокос Урван районда бек уллу эл мюлкледен бирини таматасына салынганды. Арта мен КПСС-ни обкомуну секретары, ол а Урван райкомну биринчи секретары болуп ишлеген заманыбызда, Урванда партия организация бардыргъан ишлеге мен уллу ыразы болуп къатышханма.

Валерий Мухамедовични башламчылыкъы бла районда кѳп магъаналы жумушла толтурулгъандыла, урванчыла республикада кѳп кѳрѳмдѳле жаны бла алчылыкъны тутхандыла. Валерий Кокосну аты партия-политика оночуланы араларында ачыкъ, иш кѳллю, фахмулу къураучунуча белгили болуп башлайды. Алай анга бюсюремеген, жаш адамны алгъа иерге унамагъан, зарланган адамла табылмай къалмагъандыла. Ала республиканы оночуларына аны юсюнден ѳтюрѳк хапарла жетдирирге ашыкъгъандыла. Алай Кокос кесини жолу бла баргъанды, не къыйын сынауладан да адамлыкъ даражасын тас этмей, кесини оному болгъанын кѳргѳзѳтѳп къутулгъанды.

Аны мюлк ишге - «Сельхозтехникагъа» - кѳчѳргенлеринде да, ол республиканы эл мюлкюню ырыскы-техникасын жалчытыу жаны бла комитетини даражасын тѳшюрмей, борчларын бет жарыкълы толтургъанды. Ма ол кезиуде, 1983 жылда, Валерий Мухамедович юйѳрѳю бла Карашаев атлы орамгъа, мен жашагъан подъезде, кѳчеде. Къаллай зауукълу заман эди ол! Барыбыз да бир уллу юйѳрѳю жашагъанбыз, туз-гыржынны арабызда юлешип, байрамланы, къууанчланы бирге белгилеп.

Валерий Мухамедович КПСС-ни обкомуну биринчи секретары болгъанда да, ол хал тюрленгенди. Биз иште – бир ниетли, жашауда да – керти нѳгерле болганлай къалгъанбыз. Манга Афганистанга барыргъа тѳшгенде уа, Кокосланы юйѳрѳю – хурметли къоншуларым, чынтты шухларым – юйѳрѳюм бла бирге болгъандыла, анга билеклик этгендиле. Сабийлерибиз алагъа «дядя Валера», «тѳтя Вета» дегенден башха айтмагъандыла.

Перестройканы заманында, миллетчилик бла байламлы къымылдаула, митингле башланган кезиуде Валерий Кокосну КПСС-ни Къабарты-Малкъар обкомуну биринчи секретарына айырадыла, мени уа – экинчи секретарына. Ызы бла ол республиканы Баш Советини таматасы болады. Ол кезиуде миллетчи къымылдаула Конституцияны 6-чы статьясын кетерирге кереклисине къаты боладыла. Москвада регионла аралы

деп, къозутханлай тургъандыла.

РСФСР-ни Баш Советинде Къабарты-Малкъардан депутатланы къауумуну басыулукълары бла партия властын Советледе властыдан айыруну юсюнден оноу этилгенде, Валерий Кокос менден КПСС-ни КъМР-де обкомуну биринчи секретары болуруму тилейди. Конституцияны 6-чы статьясы кетерилгенден сора партиялы органла кѳпге къалмазлыкъларын мен ангылай эдим, алай КПСС-ни даражасы алыкъа уллу болгъанды, сѳзю баргъанды.

Биз ол заманда бирге ишлерге, къуллукъларыбызгъа да къарамай, барыбыз да багъалы кѳрген хазналаны, ата-бабаларыбыздан къалгъан адет-тѳрелерибизни къорууларгъа, туугъан Къабарты-Малкъарыбызны бирлигин, мамырлыкъны, келишиулукъну да сакълар ючюн къолбуздан кѳлгенни аймазгъа келишебиз.

Ол къыйын, сынауладан толу заман болгъанды. Республика, аны жамауаты ючюн жууаплыкъ Баш Советни оноучусу Валерий Мухамедовични боюнуна тѳшеди. Ол бу ауур жюкню бет жарыкълы элтгенди.

Валерий Кокосха къырал эмда политика къуллукъчугъа багъа бергенде, аны адамлыкъ ышанларын да унутургъа жарамайды. Ол республиканы шухларын, Къабарты-Малкъарны халкъын да бирикдире билгенди. Совет Союзну, Россейни да къайсы жеринде да Кокосну билген, аны юсюнден эшитген адам табылмай къалмагъанды. Аны сѳйгендиле, сый бергендиле, намысын кѳтѳргендиле. Аны аты уллу кабинетлени эшиклерин ачанды, алада олтургъан къуллукъчула уа «Кокос

ючюн» республиканы кѳп жумушларын да тамамлагъанды.

Аны энтта бир иги ышанын белгилемей жарамаз – ол нѳгерлерине не болумда да кертичилай къалгъанды, къайгыргъанды, билеклик этгенди. Анга шагъатха жалаанда бир шартны келтирейим. Бир кезиуде республикагъа башчылыкъ этген Елисеевни Е.А. КПСС-ни 28-чи съезди бара тургъан кезиуде давлениасы кѳтѳрѳлюп, хали осалгъа кетип, больницагъа тѳшеди. Ол КПСС-ни Контроль комиссиясыны жыйылууну аллында болгъанды. Аны уа КПСС-ни КПК-сыны башчысыны экинчисине айырыргъа керек эдиле.

Кокос ол кезиуде кесин керти кавказлыча кѳргѳзѳтгенди. Кече Валерий Мухамедович къонакъ юйде мени отоуму мугурайып келеди: «Мушавер (кенгешчи) (Афганистандан къайтханымдан сора ол манга алай айтыучу эди), Елисеевни къадары сени нѳгеринг Борис Пугону къолундады (ол кезиуде КПСС-ни КПК-сыны башчысы). Елисеевни ауругъаны эм ол пленумгъа келмегени бла хайырланып, аны орунуна башха адамны кѳргѳзѳтѳрге сюедиле. Бар, нѳгерингден болушлукъ тиле», - дейди.

Борис Карлович бла тѳбешип, ишни болумун ангылатама. Алай бла Елисеев, пленумгъа къатышмагъанлыкъгъа, КПСС-ни Контроль комиссиясыны башчысыны экинчисине сайланады, ол кезиуде уа ол бек уллу къуллукъ эди. Пленумдан сора уа Валерий Мухамедович мени къучакълап, «жерлешибиз» Елисеевге болушалгъаныбыз ючюн ыразылыгъын айтхан эди.

Мени Валерий Кокосну иш кѳллюлюгю, республиканы сейирлери ючюн

кесин аймагъаны хар заманда да сейир этдиргенди. Бирлеге ол къаты адам да кѳрѳне болур эди, алай жѳрегинде уа ол халал, ырахматлы адам болгъанды. Биз Астрахань областны губернатору Анатолий Гужвинни асырагъа баргъаныбыз эсиме тѳшеди. Жол узуну Валерий Мухамедович мудах болуп, тынгылап баргъанды. Залгъа киргенибизде уа кѳз жашларын тыялмагъанды. Аякълары бек ауругъанларына, иссилик 30 градусха дери жетгенине да къарамай, ол нѳгерини ѳлѳгѳнѳю ызындан жаяу къабырлагъа дери баргъанды.

Валерий Кокос нѳгерлерине не заманда да сакъ эди. Къууанча, жарсыуда, бушууда да къатларында болургъа кюрешгенди. Ма бюгюнлюкде да, ол бизни арабызда болмагъанда, Валерий Мухамедович Кокос оюмлу, терен акъыллы, миллет сайлагъан башчы эди деп, таукел айталлыкъма. Ол республикагъа къыйын, жарсыулу кезиулеринде халкъны келир кюню ючюн жууаплыкъны кесине алгъанды. Халкъланы бирикдиргени бла бирге, жамауатны ышангылы айныуу, экономиканы, культураны аягъы юсюне этиуню жолунда кесини ызындан тизгенди.

Россей Федерацияны Президенти Владимир Путин Кокосну Шимал Кавказда мамырлыкъны бла ырахатлыкъны сакъларгъа салгъан къыйынына бийик багъа бергенди, аны юсюнден «...ол саулай жашауун халкъына къуллукъ этиуге, россейли къыралны кючлендириуге бергенди» деп, алай айтханды.

Биз билебиз: республиканы биринчи Президенти Валерий Мухамедович Кокосну аты Къабарты-Малкъарны жангы тарыхына ѳмюрлеге жазылгъанды. «Россейни бирлигин иши, сѳзю бла да къоруулагъанды, аны халкъла аралы даражасы кѳтѳрѳлюрюне юлюшюн къошханды», - деп жазгъанды аны юсюнден Шимал Осетияны биринчи президенти Александр Дзасохов. Ол огурулу ишге Валерий Мухамедович жаны-къаны бла да къуллукъ этгенди.

Ахырында айтыргъым: Валерий Мухамедович Кокос аны сѳйген Къабарты-Малкъары къыраллыкъны 100-жыллыкъ юбилейине хазырлангъанын, аны жашы уа республиканы къураулулукъну, мамырлыкъны, миллет эмда дин келишиулукъну жолу бла алгъа, жашлыкъгъа тѳре болгъан тирилиги бла, алай жангы даражада алгъа элтгенин кѳрсе эди, аз бек къууанмаз эди! Казбек Валерьевичге тутхан жолунда жетишимле тежейик!

ЗУМАКЪУЛЛАНЫ Борис,
КъМР-де Адамны эркинликлери жаны
бла уполномоченный,
1980-1991 жыллада КПСС-ни
Къабарты-Малкъар обкомуну
секретары, биринчи секретары.

КИТАПХАНА

Биринчи
режиссёрбузну
юсюнден

Кёп болмай басмадан «Рамазан Геляев: В жизни и на сцене» деген китап чыкканды.

Биринчи профессионал малкяр режиссёрну эм драматургну юсюнден китапны журналист эм театр кесаматчы Сараккуланы Асият хазырлаганды. Аны жарашдырыу Геля улуну 105-жыллыгына эм аны «Къанлы той» деген пьесасы сахнада салынганлы 85 жыл толганына жораланганды.

Асият айтханнга кёре, китапны хазырлар ючюн ол кёп кере Москвада болуп, Рамазанны таныгъанла, аны бла окъугъанла бла да тубешгенди, архивледе материалла излегенди. Ары режиссёрну юсюнден орус эм малкяр тилледе тюрлю-тюрлю авторланы статьялары, аны чыгъармалары, аны биринчи постановкасында болгъанланы эсгериуери да киргенди. Андан сора да, кёп сейир суратла да жыйышдырылгандыла.

Китапны басмалауга Геляланы Рамазанны туудугу предприниматель Энейланы Алий тири къатышханды. Китапны презентациясы Къулийланы Къайсын атлы Малкяр кырал драма театрда ётерикди.

ТАППАСХАНЛАНЫ Аминат.

МАДАНИЯТ

Фахмусуна – тийишли багъа

Алгъаракълада билдиргенибизча, Къулий Къайсын атлы Малкяр кырал драма театры актрисасы Таппасханланы Галима Тюркде Халкъла аралы анатолиялы театр саугъага тийишли болганды. «Тюркской» организация бу премияны быйыл бла 7-чи кере бередит.

Быйылгы кыуанч Стамбул шахарда Istanbul Water Performing Arts деген араны сахнасында ётгенди. Саугъа 2019-2020 жыллада театр искусствода кеслерин кёрюзген тюрк тилли артистледен бешеуленнге берилгенди. Таппасханланы Галима бла бирге анга Азербайджанны, Къазахстанны, Татарстанны эм Гагаузну келечилери тийишли болгандыла.

Галима билдиргенге кёре, Стамбулда къонакъбайла алагъа жарык тубеп, кетер сагъатларына дери эс бёлю-

улерин бир такыйкъагъа да тохтатмагъандыла.

- Анда болгъан аламан халны айтып ангылатхан кыйынды. Барыбыз да бир юйюрча болуп, ол кюнлени алай заукълу ётдюрген эдик. Бизге саугъаланы Тюркде атлары айтылгъан актёрла бергенди-

ле. Бу кыралны театр искусствосу бла байламлы белгили адамла, хунерли режиссёрла жыйылгъан эдиле ары. Бек кёп сейир адам бла танышханма. Бирин айт да, бирин кый, - дегенди актриса.

КЪАСЫМЛАНЫ Аминат.

17 ОКТАБРЬ - ЖОЛ МЮЛКДЕ УРУНГАНЛАНЫ КЮНЮ

Жетишимлерини себеби –
къуралыулукъ, жигерлилик эм усталыкъ

Сыйдам автомобиль жолла адамланы бла жюкленни жюрютюнюн чырмаусуз бардырып, къоркъуусулукъну жалчытыр ючюн да керекдиле. Аны себепли жолланы ишлеу, аланы жангыртуу, алагъа кёз-къулакъ болуу бла кюрешгенлени магъаналары бек уллуду. Бюгюн биз Элбрусдагы жолчуланы юслеринден айтыргъа сюебиз.

Элбрусну жол управлениясы эллеге, туризм объектеге элтген эмда социал магъаналы жоллагъа къарайды. Ала уа 300 километрден артыкъдыла. Аланы жумушларын тийишлисича жалчытхан тынч туюлдо: асламысы тау этекледе бла таулададыла - тенгизден 800-3000 метр бийикликде.

Бир-бирлери тарла ичлеринде болуп, алагъа техника ётдюрюрге окъуна кыйынды. Жайда жолланы жауун суула, ырхы, башындан тюшген ташла, топуракъ да бу-

Ёзденланы Рамазан, Курданланы Ануар.

задыла. Къышда бла жаз башында уа – къар басады. Дагъыда бир энчилик: муниципал автомобиль жолланы асламысына асфальт салынмагъанды, зыгъыр куюлупду. Ала уа артыкъ тутхучлу туюлдоле - тау жерледе хауа болумлагъа чыдамсыздыла, терк бузуладыла.

Ма аллай кыйын болумлада, кёбюсюнде солуу кюнледе да ишлеп, Элбрусдагы жолчула ол тийреледе жашагъанланы, ары солургъа келгенлени да къоркъуусулукъларын, ырахатлыкъларын жалчытыр ючюн заманларын, усталыкъларын, къарыуларын да аямайдыла. Аланы ишлери жылны кыйсы кезиунде да къыстауду. Сёз ючюн, былтыр къышны алсакъ окъуна, къар кёп жаууп, жолланы тазалап, машинала чырмаусуз ётерча этер ючюн уллу кыйын салыргъа тюшгенди.

Андан сора да, жолчула, администрация бла келишим этип, сау жылны ичинде Тырныаузда ырхы ётген ызы тазалап тургъандыла, Кенделенде жауу жолчукъла ишлегенди, районну элдеринде орамланы тапландырыу жаны бла да аслам жумуш тындыргъандыла.

Жантууланы Герман.

Арт жыллада управленияны керекли техника эмда оборудование бла жалчытыу да игленгенди. Аны таматасы Ахматланы Мурадин айтханнга кёре, бюгюнлюкде аланы тюрлю-тюрлюлеринден жыйырмасы ишлеп турады. Уруну коллектив а отуздан артыкъ адамдан къуралыпды. Ала барысы да ишлерин билген, тийишли усталыкълары болгъан адамладыла. Аланы араларында КаМАЗ-ны водительлери Геккиланы Шамильни бла Сабанчыланы Юсюню, энчи жол машиналары жюрютген Къочхарланы Залкъуфну бла Атмырзаланы Алимни, экскаваторщик Махийланы Элбрусну, погрузчикде ишлеген Метланы Саидни, автокрановщик Хочуланы Маратны, электросварщик Сабанчыланы Барасбий, жол ишчиле Жаппуланы Маратны эм башхаланы да белгилерге боллукъду.

Тамата инженер Ислам Жилъев, баш механик Ахматланы Хасан, баш бухгалтер Мирзойланы Елена да кёп жылланы бет жарыкълы урунадыла. Баш специалист Ахматланы Исмайыл да атын жаланда иги бла айтдырады. Жолчуланы кёбюсю жигер ишлегенлери ючюн КъМР-ни Транспорт эмда жол мюлк министерствосуну, Элбрус районну администрациясыны сыйлы грамоталары бла саугъалангандыла. Геккиланы Шамиль а КъМР-ни Башчысыны Ыспас къагъытына да тийишли болганды.

Бу кюнледе Элбрусну жолчулары къышха хазырлануу ишлерин бошай турадыла – техниканы керекли жерлерине къарайдыла, сууукълада жолланы тап халда тутууну мадарларын этеделе, кыйын кезиуледе чырмауланы терк кетерлик бригадала къурайдыла.

Анатолий ТЕМИРОВ.

Ышангылылыкъны
эм башха салып

Бу кюнледе «Къоркъуусуз эм тынгылы автомобиль жолла» миллет проектге кёре Огъары эм Тёбен Курплагъа элтген жол мардалагъа келиширча этиледи. Саулай алып айтханда, аны алты километр чакълы бирине тынгылы ремонт этилликди.

Бюгюнлюкде подряд организацияны ишчилери жауун суулагъа быргъыла жарашдыргъандыла, жолну мурдорун кючлегенди эм гидроизоляцияны жайгъандыла. Ол тюрлю мадарланы хайырындан жол кёп жылланы бузулмай турлукъду.

Бусагъатда жолчула асфальтны биринчи къатысын жайып кюрешедиле. Ауур жюк ташыгъан транспорт эзмез ючюн, геосетка салынады. Асфальт бирге къошулгъан жерге суу ётмез ючюн, къара чайыр жабышдырылады.

Айны ахырына жолну юсюне жорукъ ызла да тартыллыкъдыла. Жангыртуу ишлени саулай къышха дери бошар мурат этиледи.

МАГОМЕТЛАНЫ Сулейман.

ЭСКИ СУРАТ

Анга Къая деп атагъандыла...

Суратдагы эр киши Кенделенде белгили революционер Жеттеланы Шишкону жашы Исмайылды. Ол онтогузунчу ёмюрню аягында туугъанды. Аны таныгъанла, хапарын эшитгенле айтханга кёре, бек къарыулу адам болгъанды.

Жюз килограмм сыйынган тулукъну нартохден толтуруп, эки километрни солумай баргъанды. Бир жол ючжыллык бугъаны мюйюзлеринден тутуп, жеринден тепдиртмей тургъанды.

Дагыда бир шартын айттайыкъ. Революцияны кезиунде Исмайылга Элбрус жанына тасхага барырга тюшеди. Эки ёгюз арба бла жолга тебирейди. Чылмасха жетип, анда Жеттеланы табып, кече алада къалады. Экинчи кюн а Огъары Къочхарлагъа ётеди. Анда жумушун тындырып, ёгюз арбасын да тегерек агъачдан толтуруп, ызына къайтып келе болады.

Бир жерде кёпюр болмай, Бахсан суундан ётерге керек болады. Сай жерин да сайларга кюрешеди. Болсада, суу ортасына жетгенлей, ёгюзледен бири, къарыусуз болуп, жатып къалады. Ол заманда Исмайыл аны

тешип, орунуна кеси жегилип, арбаны суудан чыгъарады. Аны аллай ишлерин кёре, биле, быллымчыла анга Къая деп атагъандыла. Кеси уа сюрюнню алпында жыл ёлген хапары барды.

Тишируу а Исмайылны юдегиси Черкеланы Атабийни къызы Кулизарды. Сол жанындагы биринчиси къызчыклары Аминатды. Османланы Темирбашны юдегиси эди. Азиядан къайтхандан сора Кенделенде жашагъанды. Беш-алты жыл мындан алда ауушханды.

Аминатны жанындагы къызчык аны тамата эгечи Халиматды. Ол а Бабугентден белгили сыбызгычы Атабийланы Мазанны юй бийчеси эди.

Жашчыгъ а къарындашлары Мухамматды. Уллу Ата журт урушха къатышханды. Анда белгисиз тас болгъанды. Алайды да, бу юйюрню юсюнден биз билген хапарыбызны айтдыкъ.

Сурат а 1930 жылда Кенделенде алыннганды.

ОСМАНЛАНЫ Хыйса.

ТАУЛУ ЮЙЮР

Тюбешуле

Биринчи кере Ахматны Чирик кёлде кёрген эдим, биз анда, Бабугентни чамга-лакъырдагы усталарын жыйып, телевидениягъа «Чамхана» бериу алгъан эдик. Ахмат чынтты чамла-

атасы уа 100 жыл жашагъандыла. Атам Къоспартыда кеси юйюнде угъай, Бийлада ёсгенди. Ол заманда адамла бир-бирлерине сабийлерин ышангандыла». Ызы бла Ахмат Бийланы бийликлери башларына таш болуп тийгенин жюреги къыйналып айтады. Жет-

къар тилде сёлешеди. «Таулу юйюрледе тауча сёлеширге керекди, орус тилге уа сүйселе-сүймеселе да юйренирикдиле: телевидение, радио, школ да – орус тилдедиле. Не да этип, тилибизни сакъларга керекбиз», - дейди Ахмат.

ягъа кетгенлерине толусунлай ийнаадыла. Бу эки ариу адам къыйынлыкларындан сора жамауатдан, жууукларындан айырылмагъандыла, дунягъа таза ниетлерин тюрлендирмегендиле.

«Къонакъбайлыкъ» деген

«Адамгъа адам керекди ансы, къалгъаны уа табыллыкъды»

Бабугент элде Туменланы Ахмат бла Уяналаны Роза бек хурметли таматаладан бирлеридиле, ариу юйюр ёсдюргендиле, огъурлу ата-ана эм аппа-ыннадыла. Жашлары Маратны бла къызлары Аминатны ючюшер сабийлери барды. Бу юйде уллула, гитчеле да бошуна бир кюнлерин да оздурмайдыла. Ахмат а пенсияда болгъанлыкъгъа, элни ишине тири къатышады, жаш адамла акъыл сёз излей да келедиле, къысхасы, элни тутуругу Ахматча адамладыла. Низамлы, билимли, иш кёллю сабийле бла туудукъла Ахматны бла Розаны кёллерин бек сакълайдыла.

рындан сора да, адеплиги бла эсибизде къалгъан эди. Экинчи кере 2019 жылда «Къонакъбайлыкъ» деген проектни чеклеринде Туменлагъа Къарачай-Черкес Республикадан абазин жаш Биджиланы Джабраил келеди да, аны юсюнден толу хапар билирге Бабугентге барама.

Дагыда ол заманда «Жылны юйюрю» деген конкурсда «Эл юйюр» деген номинацияда Туменлары хорлагъан эдиле. Бу жол а таматаланы эсгерилерин жазаргъа, элни бюгюнню эм тамлагъы жашаууну юсюнден оюмларын билир муратда жолга чыкыгъан эдик. Ахмат журналист къауумну хант столгъа олтуртады: «Алгъа ауузланыгъыз да, ызы бла уа ишлерсиз», - дейди. Жылы хычинле, этден тюрлю-тюрлю ашла, айран...

Ушагъыбыз башланады. Ахмат тау адетлени-тёрелени былай терен къайдан билгенин сорабыз. «Жаннетли болсун, атам Омакъ эсли адам болуучу эди, кеси да 96 жыл, аны

мишинчи жыллада Бийланы Аплий, Омакъны эмчек эгечи, къарындашын кёрюрге Бабугентге келген эди. Ингирден тангга чыкыгъан эдиле ушакъ эте. «Атам да, Аплий да айта эдиле, къара халкъны ичинде бийледен эсе кёпге да байла болгъандыла, алай бийлени къылыклары ариу болгъанды, адетни-тёрени бек къаты билгендиле.

«Балкария» деген очеркни Абайланы Мисост бошдан жазмагъанды. Бизнича аз санлы халкъда алгъа бийлени, ызлары бла уа жерде ишлей билгенлени кърутханлары уллу къыйынлык болгъанды», - дейди Ахмат.

Сора, биягъы чай ичерге олтургъаныбызда уа, чамла айтады. Аппаны тилини байлыгына сейир этеме. Бабугентни орта школуна усталары элде сабийлени бир къаууму малкъар тилни билмей школгъа келгенлерине жарсыйдыла. Аппа уа сабийлери, туудуклары бла да жаланда мал-

Жюрек сезимле

Биз Роза бла да ушакъ этебиз. Ол келини Фатима аны бек ангылагъанын къууанып айтады. «Келиними къызымдан башха кёрмейме. Сабийлеге да бек иги анады. «Сиз анагъызгъа аман болсагъыз, Аллах къурамаз сизни», - дейме. Билирле къыйынын».

Розаны жюрегинде ачыкъ жарасы барды. Къонакъ сабийни суу алып кетгенде, аны чыгъарабыз деп, бир кюнню ичинде эки къызы суугъа батылып ёлгендиле: бирине – онюч, экинчисине онбеш жыл бола эди. Битеу Бабугент ашыргъан эди замансыз жашаудан кетген эгешчиклени. Роза ол кюнледе акъылдан шашаргъа къалгъанды, аны сакълагъан – ол кюнледе намаз этип башлагъаны болгъанды. Ийман жюрекке уллу кюч бередиди, адам кётюралмазлыгын да кётюредиди. Намазлыкъда кюн сайын Ахмат бла Роза сабийлерин эсгеридиле, ала ючюн тилекле этедиле: жалгъан дунядан керти дуня-

проектге да бошдан къатышмагъан эдиле: Туменланы юйлерини эшиклери къонакълагъа не заманда да ачыкъдыла. «Келишулюк, бир бирни ангылау къалай игидиле! - дейди Ахмат. - Биз Азиядан къайтханда, барыбыз да бир бирге болушуп, исеуле этип, юйлерибизни алай ишлеген эдик. Адамгъа адам керекди, бир кесинг бир ишни да жалчыталлыкъ туююлсе».

Шуёхлукъну къыйматлылыгы

Ахмат Къыргъызда, Ош областыда, Наукат элде туугъанды. Анда узбек, къыргъыз тилледе окъутхан школла да бар эдиле, алай Омакъ жашын орус тилли школгъа жюрютген эди. «Узбек, къыргъыз сабийле бла шуёхла эдик, - дейди Ахмат. - Биз машинагъа олтуруп кетгенибизде, мени тогузжыллыкъ узбек тенгим Гъаиб ызыбыздан къарыуу жетгинчи чапхан эди. Мында Бабугентде да оруслаула, къабартылыла

кёп эдиле алгъын, «Леспромхозда» ишлей эдиле. Артда ол да жабылды, алай алыкъа бир талай оруслау барды элде.

Биз орус къабырланы атып къоймагъанбыз, къарайбыз. Башха элдеге, шахарлагъа кёчюп кетген оруслаула ёлселе, аланы осуятларына кёре Бабугентде асырайдыла. Алыкъа бизни элибизде миллетлени араларында бир даулаш болмагъанды. Ма аллай огъурлуду Бабугент. Элими жери, адамы да бек багъалдыла манга».

«Ишлеген – насыпды»

Ахматны бла Розаны жашлары Марат, бригада къурап, ремонт ишле бла кюрешеди. Алай анга да хунер керекди. Совет жылладача, элде завод ишлемейди, шёндюге дери агъачны къырып, паркет этиу да тыйылгъанды, энди агъачха тиерге эркинлик жокъду. Кёпле Россейге кетип, юйюрлерин алай кечиндиредиле. Алай сабийле атасыз ёсгенлери иги туююлду.

«Иш болсун ансы, тохтаусуз ишлирикбиз. Айхай...Бусагъатда республикада битеу элле да бизничадыла. Мал тутаргъа кюрешибиз, бахчада ёсдюргъан затларыбызны ёсдюребиз, алай ай сайын иш хакъ алгъанла бек аздыла. Колхозубуз болгъанда уа иш бек кёп эди. Мен отуз эки жыл къурулушда урунганма. Ревизор болуп а жыйырма жыл турганма, сора онеки жыл – сабанчы. Ишлеген – насыпды», - дейди Ахмат. Роза уа ышарады: «Бюгонлюкде окъуна ишсиз бир кюнню оздурмайды».

...Кетерден алгъа Ахматдан чам айтырын тилейбиз. Къалай сейирди бизни кёп къыйынлыкъ кёрген халкъыбыз жарыкъ кёллюлей къалгъаны, кюнлюрге-ойнаргъа да сыйгени. Алай эсе уа, жашау барады.

БАЙСЫЛАНЫ Марзият.
Сурат авторнуду.

УНУТМАУ

ЭТГЕН АХШЫЛЫКЪЛАРЫ ЖАРЫТХАНДЫЛА ЖАШАУ ЖОЛУН

Жашау бара-барганы кьадар, бютюнда бу кыйын заманда, адамны төгереги жукъарып барганы баямды. Танышла, ахлула, шухла, сен танымагъан, алай жамауатха керек инсанла кетедиле. Орунуна адам табылмазлыкъ жокъду дегенлери ётюрюк оюм болганын барыбыз да кёребиз – бир кетгенни да алышмайды келген, хар ким кеси жеринде тутхучлу болады. Кёп болмай, августну ахыр кюнлеринде, Къабарты-Малкъарны сыйлы врачы Аппайланы Хамитни жашы Адик алышханды дунясын. Ол бакъгъан, ол болушхан адамланы ыразылыкълары жаннет атлауучла болсунла анга.

Ары дери Акъ-Сууда жашап, Чегем районну военкоматында ишлеген, Ата журт урушну кезиуонде партизан жыйында кьазауат этген Хамит бла Малкъарланы Хамитни кызы Жанчыкъ кечгюнчюлюкню ал заманында Къазахстанны Павлодар областыны Горький районуну Песчаный элинде ююр кьурагъандыла. Алагъа 1945 жылда жаш туугъанды - Адик. Аны зат ангылап башлагъан сабийлиги киши жеринде ётгенди.

Аппайланы бу ююрлери ата журтха кьайтханда, Адик беш классны тауусхан жаш эди. Ол, Акъ-Сууда дагыда эки жыл окуп, жетижыллыкъ школну тауусханлай, Нальчикде медицина училищеге киргенди. Ол төлю, барыбыз да билгенликден, иги билим, тынгылы усталык алыргъа итингенди. Адик да алай. Ол училищени игилени санында бошагъанды. Ол заманда Нальчикде Къабарты-Малкъар кырал университетде алыкъа медицина факультет ачылмагъан эди ансы, андан ары да окуругъу баям эди.

Урунуу жолун Аппай улу Акъ-Сууда цемент чыгъаргъан заводну саулукъ сакълагъан пунктуну таматасы болуп башлагъанды. Жаш фельдшер эллилерине кесин терк окуна сюдюрген эди, алай бир жылдан аны аскерге чакътыргъандыла. Ол заманда аскер кьуллукъдан кьачхан бек айыплы ишге саналгъанды. Алай зат таулу жашла-

ны эслерине да келмегенди. Адик аны бизни аскерни Германияда кьауумуну кьурамында ётдюргенди. Сау юч жылны анда усталыгына кёре ишлей, иги сынам да алгъанды.

Андан кьайтхандан сора, ол бир жылны ичинде терк болушлукъ этген станцияда уруннганды. Баям, анда ишлеп да турлукъ болур эди, элинде керек болуп, ары кьайтмаса. Дагыда ол жыллада Адик эл кыйырында «Лесная поляна» деген турбазада докторлукъ этгенди. Ол жыллада КъМКЪУ-да ачылгъан медицина факультетни ингири бёлюмюне кирип, анда окугъанды. Аны бошاپ, 1976 жылда Куйбышевда кырал медицина институтну ординатурасына киргенди. Анда да, хирургия, анестезиология усталыкъланы сайлап, билимин эки жылны ичинде ёсдюргенди.

Андан кьайтхандан арысында, жыл саны келип, солугъа кетгинчи, Аппай улу Нальчикде Онкология диспансерде ишлеп тургъанды. Ары келген биринчи жылларында анестезиолог-реаниматолог болгъанды. Арта уа хирург болуп ишлегенди.

Ол биринчи бек жууаплы жылланы эсгере, Аппай улу былай айта эди: «Ол заманда анда манга юлго болуп тургъан аламат хирург ишлей эди – Россейни, Къабарты-Малкъарны да сыйлы врачы Хамидби Талустанович Кушханов. Кесим окугъандан, билгенден сора да, андан кёп затха юйренгенме усталыкъ,

адамлыкъ жаны бла». Биреуню игилигин унутмагъан – ол ахшы адамланы аламат ышанларындан бириди.

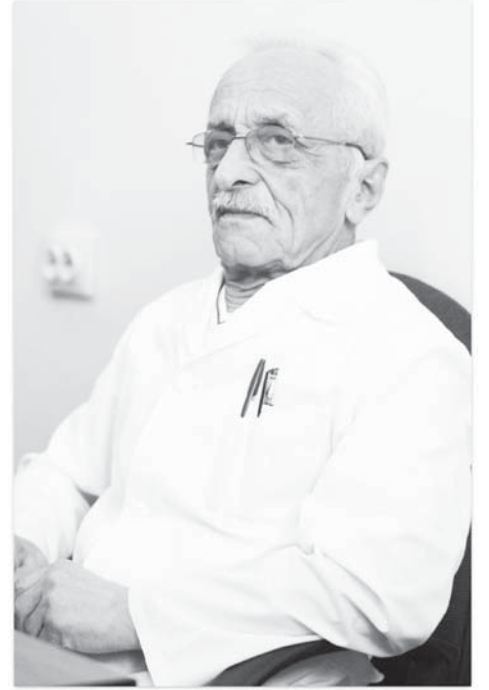
Ончю жылгъа жууукъ заманны ичинде Адик онкология диспансерни баш врачыны орунбасары болуп тургъанды. Андан арысында, 2018 жылда солугъа кетгинчи, хирургияны кьоймагъанды.

Онкологияда ишлеген кьайда да, не заманда да кыйынды. Ол ауругъанла башхадыла – дармандан сора да, ариу сёз, жандауурлукъ, тёзюмлюк да артыкъ керек болады аланы бакъгъан докторгъа. Бирден алгъанда, Аппайланы Адик аллай кыйын ауругъанланы – жашау бла ёлюмню арасында тургъанланы элли беш жылдан артыкъ заманны багып тургъанды. Андан сора да, ол онкология диспансерге даулашла жаны бла эксперт комитетни, медикаментле, башха керек затла алыууну тохташдыргъан комиссияны да членлери болуп тургъанды.

Адик бла Гызыланы Малика ариу ююр ёсдюргендиле: эки кызы бла жаш. Кызыла аталарыны ызы бла баргъандыла – медицина жаны бла усталык алгъандыла. Анжелика врач-пульманологду, ол Жангы Московский шахарында «Ваш доктор» ООО биригиуню генеральный директоруду. Мариям а стоматологду. Ол да бу шахарда «Ваше здоровье» атлы медицина арада ишлейди. Аланы юслеринден айтылгъан махтау сёзлени окъусанг Интернетде, жюрегинг кьууанады. Солтан а, Адикни жашы, Къабарты-Малкъарда агъач жаны бла ишлегенли профсоюз комитетини председателиди.

Кюнню, кечесин, саулугъун аямай ишлегени ючюн кырал Аппайланы Адикге 2015 жылда «Къабарты-Малкъарны сыйлы врачы» деген махтаулу ат атагъанды. 2016 жылда уа аны «За доблестный труд» деген майдал бла саугъалагъанды.

Аппай улу Къабарты-Малкъарны,

Россейни да Саулукъ сакълау министерстволарыны махтау кьагытларына кёп кере тийишли болгъанды. Аланы араларында бир энчиси барды. Аны уруш кьазауатлагъа кьатышханлагъа бла аланы ююрлерине болушханы ючюн врач жашха Россей Федерацияны Ич ишле министерствосу бергенди. Къабарты-Малкъарны сыйлы врачы Аппайланы Хамитни жашы Адикни сураты республиканы саулукъ сакълау министрствосуну Сыйлы кьангасында тагылады.

Андан себеп излегенлеге кьолундан келгенича болушуп, аланы жашуларын болалгъаныча тынчылыкълы этиу аны харкюнлюк иши эди. Ол онг тапдыргъанла аны сыйлы атын, жашау деген ангылам бла бирге байлап, алай айтхандыла. Аланы ыразылыкълары аны бу дунясын, ол дунясын да бирча жарытханына не сёз. Ол а уллу насыпды. Кыйын болгъан эсе да, этген ахшылыкълары жарытхан жолну келгенди халкыбызны сыйлы жашларындан бири Аппайланы Адик. Бюгюн аны ыразылыкъ бла эсгергенле кёпдюле – ахлулары, шухлары, танышлары, сора мингле бла ол бакъгъан адамла. Адамланы ыразылыкълары уа анда да керек сунама.

МУСУКАЛАНЫ Сакинат.

Право

Жазадан кьутулалмагъанды

Къабарты-Малкъарда МВД-ны дознание бёлюмю Россей Федерацияны Уголовный кодексини 159-чу статьясыны биринчи кесегине тийишлиликде ачылгъан уголовный ишни сюзюп бошагъанды. Ведомствону пресс-службасындан билдиргенлерине кёре, сёз кьурулуш фирманы 59-жыллыкъ башчысы хыйлачылыкъ этгенини юсюнден барады.

Иш кьалай болгъанды. Бурунгу жыл июль айда бу инсан Алтуд элде орта школгъа тынгылы ремонт этерча тендерде хорлагъанды. Билим беруу учреждение бла подряд организация келишим этгендиле. Ремонт бошалгъандан сора подрядчик тийишли акт жарашдырып, 1,1 миллион сом алгъанды.

ФСБ-ны управлениясыны эмда МВД-ны келечилери уа подрядчик ол ишлени кезиуонде хайырланылгъан кьурулуш материалланы багъасын 180 минг сомгъа кёбейгенин тохташдыргъандыла. Алай этгенине ол адам угъай демегенди, алай ахчаны уа кьайтармагъанды. Аны ючюн Прохладна районну судюню оноуу бла аны 2,6 миллион сом тургъан автомашинасына арест салыннганды.

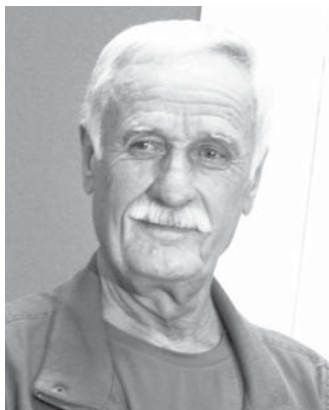
БУШУУ

Баккуланы Къаншауну жашы Владимир

Къабарты-Малкъар Республиканы маданиятына уллу бушуу сынаргъа тюшгенди – 80-жыллыгында суратчы-живописчи Баккуланы Къаншауну жашы Владимир жашаудан кетгенди.

Къаншауну жашы Владимирни чыгъармачылыкъ Художниклени союзуну 1979 жылдан башлап бюгюнлюкге дери кьурагъан кёрмючлеринде кёргюзтюлгенлей тургъанды. Ол Къабарты-Малкъар Республиканы художестволу культурасыны бир кесеги болгъанды эм Россейни Югуну музейлерини алтын фондуна киргенди.

Аны чыгъармачылыкъында магъаналы жерни тарых суратла алгъандыла, ол малкъар халкыны кечгюнчюлюгюню темасына энчи эс бёлгенди. 1944-1957 жыллада ишлеге кеси

шагъат болгъаны ючюн ол чыгъармачылыкъ кьауумну санында кинофильми хазырлау гъа кьатышханды – «Дорога на край жизни» фильми (режиссёр Рубен Мурадян) художник-постановщици болгъанды.

Ол Ингуш миллет театр бла байламлыкъда болуп С. Чахиевни «Террор», «Час луны» постановкалары салыу гъа кьошул-

гъанды (декорацияланы эскизлерин хазырлау иш). Фильмни хазырлау иши, спектакльге кьатышыуу (оформление), энчи кёрмючю ючюн 2004 жылда Ингушетияда анга «Ингушетия Республиканы искусстволарыны сыйлы кьуллукъчусу» даражалы атны берууню дурус кёргендиле эм 2005 жылда ол «Кавказда мамырлыкъны кючлеу» эсгеруу майдалгъа тийишли болгъанды.

Суратчы республиканы бюгюнню кюнюне да эс бургъанды. Бакку улу атлары айтылгъан инсанланы – поэтлени, жазычуланы, халкы жырычылары, музыкачылары, суратчылары портретлерини циклын хазырлагъанды, аланы араларында Мечиланы Къазим, Кьулийланы Къайсын, Зумакъулланы Танзиля. Сураттын жазгъан адамны

ич дунясына эс бёле, художник интеллектуал иш бла кюрешгенлени бирлешдирген ызланы белгилегенди, алай аланы хар бирини энчилигин сакълап.

Аламат ариу тюрсюнлери, халкы чыгъармачылыкъ гъа – малкъар кийизге – суй-меклиги пейзажда, тематикалы суратда, портретде да эсленмей кьалмайдыла, чыгъармаларын миллет ышанладан толтуруп.

Чыгъармачылыкъын толусунлай тин кыйматлагъа жоралагъан о гьурлу, фахмулу, ахшы инсанлы, Баккуланы Къаншауну жашы Владимирни, юсюнден жарык эсгериле жюреклерибизде ёмюрлеге сакъланырыкъдыла.

КъМР-ни Маданият министрствосу,
КъМР-ни Художниклерини союзу.

«Заман» газетни редакциясыны ишчилери КъМР-ни Художниклерини союзуну члени, Ингушетия Республиканы искусстволарыны сыйлы кьуллукъчусу **БАККУЛАНЫ Къаншауну жашы Владимир** дуниядан кетгенине уллу бушуу этип, ююрюне, жууукъ-ахлусуна кьайгы сёз береди.

ХУНЕРЛИЛИК

«Къол усталыкъ — уллу байлыкъды, аны сакълау, тёлюдөн тёлюге беруу бизге борчду»

Бизни миллет ата-бабаларыдан бери да жүн ишни болмагъанча айнытып, жашауда уллу хайырын кёрюп тургъаны кертиди. Сёз ючюн, хар таулу тыширыу кийиз ура билгенди. Ол аны юй турмушун, жылыуун, жанын, чархын, санын, саулугъун сакълагъан багъалы харакети болуп тургъанды. Таулуну кийими, бегирек да жамычысы, башлыгы, къабыргъага такъгъаны, юсге жапханы, аякъ топге атханы - барысы да жүндөн болгъандыла.

Бир кезиуде бу ариу къол усталыгыбызны бир жанына тюртюп, быртак окъуна этген эдиле. Шаркъ къыралланы, фабрикаланы, мануфактуруланы кюй-юзлерин сыйлап, кесибизде ол ишни уа ёчюлюк чекге жетдирип къойгъандыла. Алай, насыпха. бу ариу шын-тагы ишибизни жашырынлыкъларын сакълап, усталыкъны артха къайтаргъанла бардыла. Аладан бири Бёзюланы Маржанды. Ушакъны аны бла бардырабыз.

– Маржан, бу къол усталыкъга къалай келгенсе? Сени юйретгенле кимле болгъандыла?

– Атамы анасы Гайыланы Зайнаф, кийиз ургъан заманда, мени да юйретиучю эди. Мен аны этгенин къатларга кюрешгенме.

Кертиди, алгъа мени кийизле бла кюрешир акъ-ылым болмагъанды. Мен Бабугентде сабийлени малкъар тилден бла адабиятдан окъутуп тургъанма. Окъуучуларымы тюрлю-тюрлю конкурслагъа хазырлар, ишибизни бетин чыгъарып ючюн пособила керек эдиле. Аланы уа сатып алыргъа амал болмагъанды. Сора бир жол абери кёргюзтюрге керек болгъанда, мен кийизден бир зат этип кёрейим деп, аны алай башлагъанма.

Къарт анамы этгенин эсиме тюшюре, жангыла да, тюзете, «Таулума десем - тёппем кёкге жетеди» деген жазыуу да салып, кийизден жаш бла къыз тепсей тургъанлай сурат этгенме. Ол ишни биринчи конкурсха элтген эдик.

Башлагъанымдан сора уа, сейирим да къозгъала баргъанды. Китаплагъа къарап, тюрлю-тюрлю оюу-

лагъа юйренгенме. Сора артда Къулийланы Къайсынны, Мечиланы Кязимни суратларын да ишлерге базынган эдим. Аланы битеу хунерими салыргъа кюрешип, суююп, бек талпып ишлегенме. Аны ючюн ала манга бек багъалдыла.

Конкурслагъа къатышханым да зырафана кетмегенди. Сёз ючюн, «Къабартылыланы бла малкъарлыланы ырысхы жүрютюулер» деген кёрмюч къуралгъан эди да, анда кийизлени юсюнден кёп шартла жыйышдыргъанма. Ол манга излем ишча болуп къалгъан эди. Тюрлю-тюрлю оюуланы суратха алдырып, аланы айырып, келишдирип, кёп затха тюшонгенме.

– Сёз ючюн, художник бояу бла, кисть бла ишлей эсе, сен а – жүн юзметт бла. Мени оюумуа кёре, санга къыйыныракъды.

– Мен аны юсюнден сагъыш этмегенме. Къолумдан келгенича, ангылагъанымча, келишдирилгъанымча, фахмум, хунерим, билимим жетгенича кюрешеме.

– Бу усталыкъга юйренирге суюнгенле уа кёп-мюдюле?

– Хау, алай мени аллай бир адам бла ишлерге къарыуум жетерик туююлду. Ишибизни жашырыны, анга керек хаскурдусу асыры кёпдю. Хар нени да чыкчыгы бла сабийни мыйысына синдирген къыйынды. Бир гитче ишчик болдуруп ючюн, хар сабийге энчи эс буруп, аны биргесине ишин аллындан ахырына дери бардырыргъа керекме. Юйренирге башха тюрлю амал жокъду.

Мен онбеш сабийни бир жолдан юйретип, кёргюзтүп, биргелерине ишлерин башларга эм бошарга жетишаллыкъ туюлме, аны себепли бир къауумда сегизеулен бла ишлейме. Эки группам барды. Сора Сабий чыгъармачылыкъны юйюне чакъыргъандыла да, анда да дерс бардырып башлагъанма.

– Сен «Точка роста» арада да кюрешесе, анда къуллугъунгъа къаллайды?

– Эки жыл мындан алгъа бизни школу мурдорунда Черек районну Сабий чыгъармачылыкъны арасыны

бёлюмю ачылгъанды. Мен анга таматалыкъ да этеме, сабийле бла кружокну да бардырама.

– Эм кёп къыйын салынган ишинг а къаллай эди?

– Бек къыйыналып этилгенге Зольск районнга саугъага берген кийизими санайма. Анга табийгъатны суратын, аны юсюнде уа сагъынылгъан районну белгисин бла Черек ауузну тамгъасын келишдирип салгъанма, ортада уа къол тутханы ишлегенме. Къыйналыргъа тюшгенди, болсада тап, кёзге хычыуун кёрюнген кийиз болгъанды.

Ма аллай кезиуде хунеринг жангыдан ачыкъланады. Къуру бир зат бла кюрешип турургъа соймейме. Кёп тюрлю оюмла келедиле эсиме.

– Кийизле къаллайлагъа юлешиндиле?

– Аланы мен юч тюрлюсюн билеме – бичилген, ала эмда жыйгыч кийизле. Хар бирини хазырлагъан амалы башха-башхады.

– Бююнлюкде неда тамблагъы заманда бу ишни кереклиге санаймыса?

– Къол усталыкъ – уллу байлыкъды. Аны сакълау, жашырынлыкъларын тёлюдөн тёлюге бере барыу бизге борчду. Мен юйретген сабийле, бир кюнде ма бююн кёргенлерин эслерине тюшюрюп, ишлеринде жаратырла деп ышанама. Ол жаланда хайыр келтирлигине ишексизме.

ДОДУЛАНЫ Мадина.

ИТИНИУЛЮК

Хычыуун эсепле бла сезимле

Тырныаууз шахарны тийресинде ракетомодельный спорт жаны бла школуланы арасында биринчилик къуралгъанды. Эришиуле белгили алим, Илмуланы Россей академиясыны келечиси Энейланы Магометни жашы Тимурну хурметине жоралангандыла эм ала сабийлени бла жаш тёлюню илму-техника чыгъармачылыкъларын айнытырча, спортну техника тюрлюлерин кенг белгили этерча эм патриот юйретиую ёсдюрюрча бардырылгандыла.

Биринчиликке Элбрус, Урван эм Терк районланы жаш спортчулары къошулгъандыла. Эришиуле модельлени төрт даражаларында бардырылгандыла эм командалы, энчи зачётланы

барында да Элбрус районну ракетомоделистлери ахшы эсепле кёргюзтгендиле. Алчы жерлени Абубакир Эдоков, Уяналаны Ибрахим, Марат Ойтов, Ахматланы Ибрагим, Ёзденланы Арсен,

Балаланы Саид, Чеккеланы Альберт, Тамирлан Плаксин, Чеккеланы Алим, Жантууланы Хаджи-Омар, Мансур Шихшабеков, Али Эдоков алгъандыла. Жаш адамла Сабийлени бла жаш тёлюню чыгъармачылыкъларын айнытыу арада къошакъ билим жаны бла устаз Гуданаланы Юрисланы башчылыкында ракетомодельный кружокда юйрендиле.

ТЕМИРЛАНЫ Анатолий. СУРАТДА: Элбрус районну ракетомоделистлери.

Байлампыкъла

«Билайн» – Минги тауда

Минги тауда солургъа келгенлени, альпинистлени бла туристлени мобильный связь эмда Интернет бла жалчытыуугъа уллу магъана бериледи. Ёзен районлада бу жаны бла артыкъ чурум жокъ эсе, тау тикледе уа сотовый чыпынланы орнатхан алай женгил туююлду. Андан сора да, быллай оборудование сууукълада, жел ургъанда, аслам къар жаугъанда эмда жер кёчерге боллугъунда да ышангылы ишлерге керекди.

КъМР-ни Цифралы айныу министрствосунда айтханларына кёре, шёндюге дери ол тийреледе жаланда Мегафон бла МТС ишлей эдиле. Биринчисини сотовый чыпынлары Шимал эмда Кыбыла лагерлени къатларында орналадыла, экинчисиники уа 3900 метр бийикликде – «Гарабаши» станцияда.

Шёндю уа, тау лыжалада учу кезиу башланырны аллында, «Билайн» да мадар этгенди: аны специалистлери связь эмда интернет бла жалчытхан чыпынланы 3500 метр бийикликде

«Мир» канат жолну станциясында, «Эски Кругозор» (3000 метр) станцияда, Азау эмда Чегет талалада эм Терс-Къолда орнатхандыла. «Биз ишни сентябрьни аллында башлагъан эдик. Алай күн бузулгъаны ючюн аны тохтатыргъа тюшгенди. Къар жаууп тебирегенде оборудованыяны аллай бийикледе орнатхан алай женгил туююлду. Къалай-алай болса да, аны этгенбиз, энди ол тийреледе бизден да сотовый связь бла интернет ишлеп башланганы анда жашагъанлагъа, къонаклагъа, экстренный службага да игиди», – дегенди «Билайн» компанияны Къабарты-Малкъарда бёлюмюню башчысы Роман Терехин.

Ол айтханыча, компания Къабарты-Малкъарда курортлада сетьни андан ары айныта барлыкъды. Сёз ючюн дегенде, ол 4G стандартха кёчюрюлгени бла интернет 1,5 кереге терк ишлеп тебирегенди.

УЛБАШЛАНЫ Мурат.

ЖУРТУБУЗ

Ташда оюула нени ачыклайдыла

Балык башында кеп тюрлю зат-лагда тубейсе. Бурун заманладан кьалган менгирле, кьалаланы мурдорлары, унутулган журтла да бардыла. Аладан бирини аты эсде кьалганды – анга Шидакъланы эллери дейдиле.

Аны тийресинде кьаялада тюрлю-тюрлю суратла, оюула бардыла. Ма сиз кьрген оюула бийик кьаяны

башындагы ташда ишленгидиле. Ала шарт эсленир ючюн мел бла ызлаганма. Эслеп кьарасакъ, бу оюула кьарачай эм малкьар тиши-руула кийизге салган накъыш-лагъа ушайдыла. Ол а бу тийреде бурун заманлада тюрк халкьладан бири жашагъанын ачыклайды.

СОЛТАНЛАНЫ Магомед.
Сурат авторнуду.

ТОКУМАЛАНЫ Жагъафар

Жашырын конверт

Чам

Бир жол Чонайны полиция участкагъа чакъырдыла да: «Почтачыны нек туйгенсе?» – деп, кьаты соруу этип тохтадыла.

– Билемисиз, ол манга не этгенди?.. – деди Чонай, кьучсюнюп.

– Не этгенди, айт эшитейик.

– Диванда олтуруп, газет окъуй тургъанымлай, почтачы юйге кирип келеди. Инбашына тагъылган сумкасындан конверт чыгъарады да, аны кьэюме тутады. Мен кьууанч тыпырлы болдум, Кьарачайдан сюйген кьызымдан келген письмо сунуп. Конвертни кьолундан алайым десем, берирге унамай тохтады: «Жырламасанг, берлик туйюлме», – деп. «Мен жырлай билмейме», – дедим. Ол а: «Огъесе тепсеген эт», – деди. Мен анга тепсей билмегеними айтдым.

– Сора бердими конвертни?

– Угъай. Бир да болмай эсе да, киштикча макъыр, – деп тохтады.

Не этерик эдим, макъырдым аямай. Диванда жатып турган, жарты кьалкьуу эте турган кьарт киштигиз да, башын кьетюрюп, манга кьарады, не этесе дегенча, кьэлерин жандырып. Кьалай-алай

да болсун, конвертни почтачыны кьолундан тартып алдым да, терк

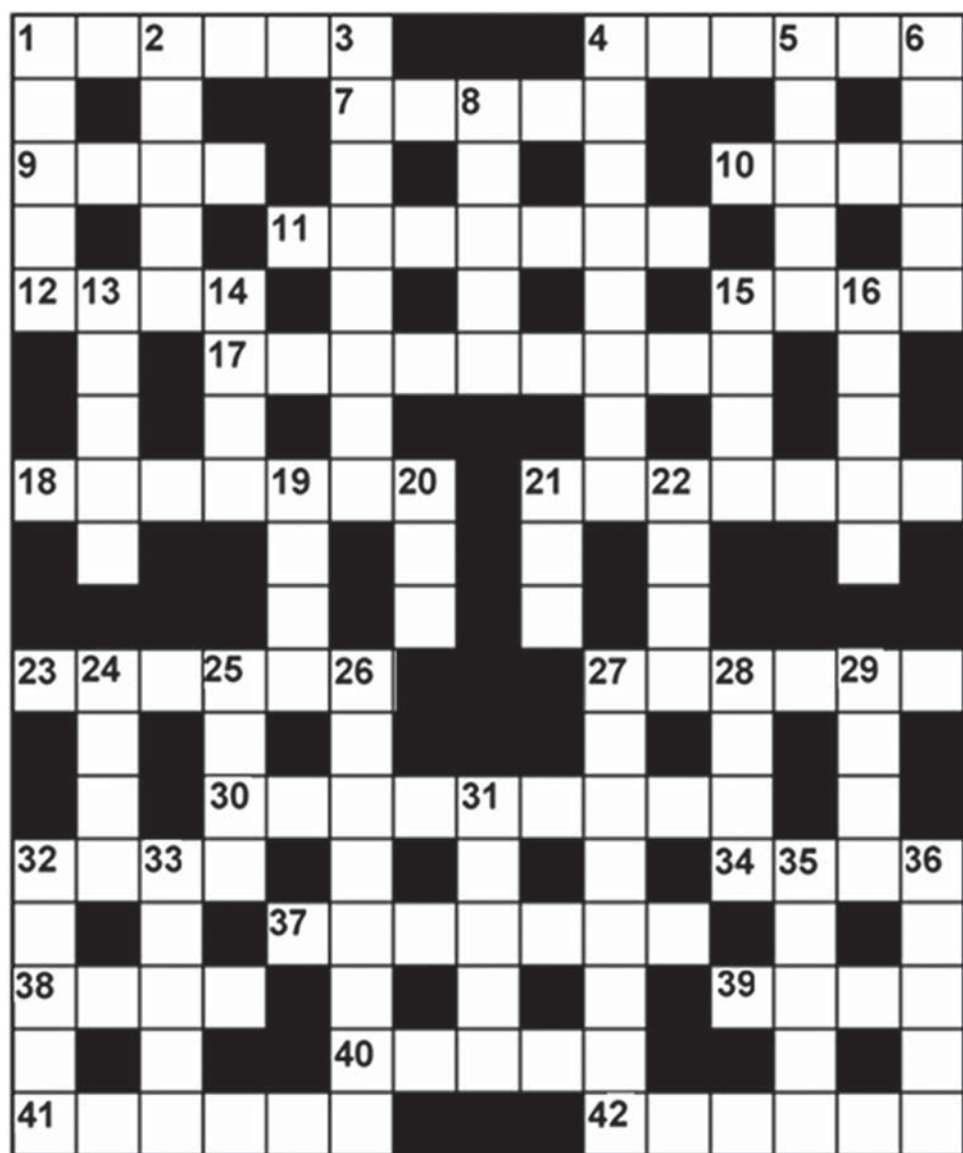

окуна кьыйырын жыртып, ичинде кьагъытны чыгъардым.

Кьарасам, ол а военкоматдан келген повестка. Не этерик эдим, асыры ачыудан, кесими тыялмай, почтачы жашны кьулакъ жанына жетдирдим. Терсмеми?! Кечгинлик беригиз...

– Кечгинликни бизден тилеме, андан тиле, – деп, Чонайгъа жан аурутуп, юйюне ашырдыла.

СЁЗБЕР

ЭНИНЕ: 1. Бахсан ауузунда эски эл. 4. Сыйлы таш. 7. 3-4-жыллыкъ кьой. 9. Амалсыз юйчюк. 10. Жайык деп атагъандыла ол уллу суугъа кьазахлыла, таулула да. 11. Керексиз телесине сёлешиу. 12. Гитче бармакъ, Кьытай кьыралгъа да айтхандыла алай. 15. Картоф кьурт. 17. Мюшкери. 18. Малны аллай кьалагъына кьарап, боллукъну биледиле. 21. Кьышны аты. 23. Жазычу, алим Берберланы ... 26. Бир затны бири бла бирчалыгын тенгешдириу. 30. Эринчеклик. 32. Гитче минчакъчык. 34. Зорлукъ. 37. Америкада океанны аты аталган эрттегили сахар. 38. Эпосну жигити. 39. Жырчы Отарланы ... 40. Кавказ миллет. 41. Этни алай этип асырагъандыла эртте таулула. 42. Жангы жылны байрамы бизде.

ЁРЕСИНЕ: 1. Агъач бла кюрешгенни кереги. 2. Тас болган тил. Ол жаланда доктор кьагъытлада сакъланады. 3. Бир затны халын сёзле бла ангылатыу. 4. Кьартла аны юсюнде тилек этедиле. 5. Бир затда чек. 6. Жаяу жолчукъ. 8. Ышангысыз адам. 13. Аны бла чабакъ тутадыла. 14. Бахсан ауузунда жер аты. 15. Кьамиш аллай жерде ёседи. 16. Чалы этгенде керек зат. 19. Гюлле патчахы. 20. Шыйыхдан келген жарык. 21. Юйюр тамата. 22. Аскер макъам. 24. Жаш. 25. Меккагъа баргъанны аты. 26. Кьаргышлыкъ деген сёзю синоними. 27. «Урлагъанны – бир поняхы, аны уа – минг поняхы», – дейдиле. 28. Сырт. 29. Жашаулу тишируу. 31. Кьытай. 32. Хар ким кьубултуучу адам. 33. Кече ол аз болады. 35. Эр киши ат. 36. Аллахха борчубуз.

ГАЗЕТНИ 121-чи НОМЕРИНДЕ БАСМАЛАНГАН СЁЗБЕРНИ ЖУУАПЛАРЫ:

Энине: 7. Орсундак. 8. Кьоспарты. 11. Пашот. 12. Китап. 13. Ушхуурчу. 16. Чалгычы. 17. Кьылкьыяр. 18. Ахмат. 20. Жаммаш. 21. Ариула. 22. Малкьар. 23. Думала. 25. Абаза. 29. Малчыла. 31. Абынган. 33. Залыкьылды. 35. Марал. 36. Шобра. 37. Сабырлыкъ. 38. Акътопракъ.

Ёресине: 1. Ортакълау. 2. Мухол. 3. Зарашкы. 4. Боюнчакъ. 5. Закий. 6. Аттахиат. 9. Таурух. 10. Улутха. 14. Быжмылдыкъ. 15. Уллукъарын. 18. Ашыра. 19. Тарда. 24. Мархабай. 26. Быкыла. 27. Забыра. 28. Шауурдат. 30. Адамлыкъ. 31. Айдукъу. 32. Тамыр. 34. Шорпа.

Учредитель: Кьабарты-Малкьар Республиканы Парламенти бла Правительство

Шеф-редактор
ТЕКУЛАНЫ Хауа

РЕДКОЛЛЕГИЯ:

КЪОНАКЪЛАНЫ Хасан
(баш редактор),
ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нажабат
(баш редактору орунбасары),
ТОКЪЛУЛАНЫ Борис
(жууаплы секретарь),
МУСУКАЛАНЫ Сакинат,
ТИКАЛАНЫ Фатима,
ТРАМЛАНЫ Зухура,
УЛБАШЛАНЫ Мурат.

ТЕЛЕФОНЛА:

Редактору приёмный - 42-63-01. Баш редактору орунбасарлары - 42-38-21, 40-04-82. Жууаплы секретарь - 42-66-85.
Секретариат - 40-93-62. Корректорла - 42-63-52.

Газет Басманы эм асламлы информацияны эркинликлерин кьоруулау жаны бла Кьабарты-Малкьар регион инспекцияда 2016 жылда 19 декабрьде регистрация этилгенди.

Регистрация номер — ПИ № ТУ07-00118. Индекс - П 5893

Газетни басмагъа “КьМР-Медиа” ГКУ-ну компьютер службасы хазыр этгенди.

Газет “Издательство “Южный регион” ООО-ну типографиясында басмаланганды.
Ставрополь край, Ессентуки ш., Никольский орам, 5а

Номерге графикге кьере
19.00 сагъатда кьол салынады.
20.00 сагъатда кьол салыннганды.

ГАЗЕТНИ НОМЕРИН ЧЫГЪАРГЪАНЛА:

Жангуразланы Нажабат - дежурный редактор, Кучукъланы Сафият, Кетенчиланы Зульфия - жууаплы секретарьны орунбасарлары; Зезаланы Лида (1,3,4, 9-чу бетле), Мокъланы Зухура (2,10,11,12-чи бетле) - корректорла.

Тиражы 1236 экз. Заказ № 2323
Багъасы 15 сомду.

РЕДАКЦИЈНЫ ЭМ
ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ:

360000, Нальчик шахар,
Ленин аты проспекте, 5

электронный почтасы:
elbor_50@mail.ru